

Rutiner för att uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd inom Knivsta kommun

Rutiner för att uppmärksamma barn i behov av särskilt stöd inom Knivsta kommun

Rutinerna utgår från skollagen, läroplanen för förskolan; Lpfö 18 och allmänna råd för förskolan.

Förskolechef har det övergripande ansvaret för att förskolan möter varje barns behov och att verksamheten planeras utifrån barnets behov.

- **Skollagen (2010:800) 8 kap 9§**

- **Särskilt stöd**

- *”9 § Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges stöd som deras speciella behov kräver.*

- *Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller vårdnadshavare framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska förskolechefen se till att barnet ges sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna”.*

- *”9 § Träder i kraft 2019-07-01*

- *Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.*

- *Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att barnet ges sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna. Förordning (2018:1303)”.*

- **Läroplan för förskolan; Lpfö 18; sid 6 och 19**

- *”Förskolan ska särskilt uppmärksamma barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd. Alla barn ska få en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans ska få detta utformat utifrån sina egna behov och förutsättningar”. (sid 6)*

- *”Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal vid förskoleenheten har rektorn det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att”*

- *”utbildningen utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling får det stöd och de utmaningar de behöver”,*

- *”utforma utbildningen och anpassa resursfördelningen så att alla barn får det stöd och de utmaningar de behöver för utveckling och lärande”,
(sid 19)*

- **Skolverkets allmänna råd 2016 för förskolan**

- *”FÖRSKOLECHEFEN OCH ARBETSLAGET BÖR TILLSAMMANS*

1. *Bedöma hur verksamheten skall utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling ges det stöd som deras speciella behov kräver, samt*

2. *Kontinuerligt följa upp och utvärdera om stödinsatserna är ändamålsenliga”
(s.32)*

Dokumentation och arkivering

Allt arbete med barn i behov av särskilt stöd dokumenteras skriftligt och förvaras i en specifik pärm som förvaras inlåst på förskolan.

För de kommunala förskolorna gäller att följa Knivsta kommuns arkivreglemente och dokumenthanteringsplan.

För de fristående förskolorna gäller respektive förskolas dokumenteringsplan.

Förskolorna har ansvar över anteckningarna.

Arbetsgång

- 1. Observation och kartläggning**
- 2. Samarbete med elevhälsans specialpedagog och logoped**
- 3. Handlingsplan för förskolan**
- 4. Uppföljning av anpassningar kopplat till målen i handlingsplanen**
- 5. Utvärdering av handlingsplanen; steg 1 och steg 2**

1. Observation och kartläggning

All personal i förskolan har ett ansvar för att uppmärksamma de barn som kan vara i behov av särskilt stöd. Tidig upptäckt och tidig insats ger ökade möjligheter till progression i barnets utveckling.

Förskolechef ska alltid informeras om att kartläggning ska göras.

Kartläggningen utförs i samråd med vårdnadshavare, förskolechef och pedagogisk personal som har den dagliga kontakten med barnet.

Förskolechef beslutar om samarbete med specialpedagog och/eller logoped ska påbörjas och om handlingsplan ska upprättas.

Behovet av stöd kan uppmärksammas på olika sätt antingen genom att vårdnadshavare eller förskolan ger uttryck för en oro kring barnets utveckling.

Exempel på signaler för dig som pedagog att uppmärksamma

- svårt att fungera i grupp
- hålla koncentration, uppmärksamhet och samspel
- trivs inte i förskolan.
- upprepad eller långvarig frånvaro
- oro för barnets sociala utveckling
- tal-, språk- och kommunikationssvårigheter
- svaga signaler
- talängslan

Kartläggning

För dokumentation används blankett ”Kartläggning”.

En kartläggning består av två steg

- Kartläggning
- Diskussion och analys

Först en kartläggning om hur frågeställningen/funderingen ter sig och därefter en diskussion och analys som leder till slutsatser om tänkbara anpassningar. Kartläggning innebär att göra observationer, intervjuer, etc. utan att värdera och dra slutsatser. Det är viktigt att inte se barnet som problembärare.

I kartläggningen är det viktigt att ta tillvara på vårdnadshavarnas kunskaper om sitt barn. Kartläggning ska ske på tre nivåer; förskole-, grupp- och individnivå.

Exempel på anpassningar på förskolenivå är:

Förändring av lärmiljön både ute och inne, kompetensutveckling, handledning och fördelning av resurser, se över organisationen.

Det är viktigt att förskolan samverkar med barnets vårdnadshavare när en kartläggning inleds. (Om vårdnadshavarna bor åtskilda måste båda kontaktas)

Kom ihåg att dokumentera samtalet med vårdnadshavarna.

Områden att kartlägga

Förskolenivå (exempel på frågeställningar)

- Beskriv förskolans organisation
- Beskriv förskolans barnsyn.
- Beskriv förskolans rutiner och aktiviteter.
- Beskriv förskolechefens, arbetslagsledarens och pedagogernas roll i det pedagogiska arbetet kring barn i behov av särskilt stöd.
- Vilka arenor finns för att diskutera det pedagogiska arbetet kring enskilda barn.
- Vilka kompetenser finns på förskolan

Gruppenivå (exempel på frågeställningar)

- Beskriv gruppen utifrån ålder, kön
- Beskriv organisationen på gruppnivå
- Beskriv samspelet barn-barn, barn-pedagog,
- Hur fungerar kommunikationen barn-pedagog, barn- barn, pedagog- pedagog
- Beskriv pedagogernas tillgänglighet och närvaro i barngruppen inne och ute
- Hur är lärmiljön organiserad?
- Hur påverkar mitt/vårt ledarskap gruppen?
- Hur påverkar pedagogens förhållningssätt/kunskapssyn/barnsyn barnets lärande?
- Finns det arbetsformer, arbetssätt som är stödjande för barnet?
- Hur använder arbetslaget de resurser som står till förfogande?
- Är antalet pedagoger runt barnet relevant?
- Uppstår det någon gång konflikt mellan arbetslagets prioriteringar och barnets behov?
- Hur svarar förskolans organisation mot barnets behov?
- Hur påverkar barnets roll och status i gruppen barnets lärande?
- Vad kan orsakerna vara till att det fungerar bra/mindre bra i vissa situationer?
- I vilka situationer uppfattar ni att barnet är glad och nöjd?

Individnivå (exempel på frågeställningar)

- Hur agerar barnet
 - i valsituationer
 - vid förändringar?
 - vid övergångar?
 - rutinsituationer?

-
- Hur klarar barnet av instruktioner? (Om man ber barnet om något? Kommer barnet igång? Kan barnet avsluta en aktivitet)
 - Vilka aktiviteter klarar barnet på egen hand?
 - Vilka aktiviteter väljer barnet?
 - I vilka situationer tar barnet hjälp av kamrater?
 - I vilka situationer hjälper barnet kamrater?
 - I vilka situationer koncentrerar sig barnet?
 - Hur samspekar barnet med andra barn? (Vem tycker barnet om att leka med/arbeta med?)
 - Hur samspekar barnet med pedagog/pedagoger (tyr sig barnet till någon särskild)
 - Tar barnet kontakt spontant?
 - Beskriv barnets lek (Rollek, ensamlek, bredvidlek) Hur många barn ingår i lekgruppen? Leder barnet leken eller underordnar sig barnet?
 - Hur ser barnets språkutveckling ut?

Vårdnadshavarnas syn på uppmärksam situation

Vårdnadshavarna har möjlighet att uttrycka sin syn på uppmärksam situation.

Samtal

- Använd blankett ”kartläggning” vid sammanställning av kartläggningen
- Genomför ett samtal i syfte att få vårdnadshavarens syn på det som är uppmärksammat (obligatoriskt).
- Utgå från situationer som fungerar bra i förskolan/hemma

2. Samarbete med elevhälsans specialpedagog och logoped

Förskolechef ansvarar för första kontakten med elevhälsan om behov finns.

Specialpedagog och/eller logoped kontaktas efter att arbetslaget uppmärksammat en frågeställning och kartläggningen är genomförd.

Specialpedagogens och logopedens roll är att ge:

- konsultation och handledning till arbetslaget
- observationer i verksamheterna
- följa upp anpassningar i samverkan med förskolechef och arbetslaget
- delta vid möten med vårdnadshavarna.

Vid observation av enskilda barn behövs vårdnadshavarnas medgivande. Gäller ej vid gruppobservationer.

3. Handlingsplan för förskolan

För dokumentation används blankett ”Handlingsplan för förskolan”.

För barn i behov av särskilt stöd ska en handlingsplan upprättas.

Handlingsplanen skall vara ett pedagogiskt hjälpmedel för att tydliggöra, samordna, dokumentera och utvärdera det pedagogiska mötet och anpassningar kring det enskilda barnet. De anpassningar som väljs och sättet att organisera verksamheten påverkar alla barn.

Förskolan ska sträva efter att ge vårdnadshavare delaktighet i arbetet med handlingsplanen. Det är betydelsefullt för vårdnadshavare att få återkoppling kring handlingsplanens upprättande och genomförande.

Handlingsplanens rubriker:

- Orsak till upprättande av handlingsplan. Beskriv kortfattat behovet.
- Mål från förskolans läroplan, Lpfö 18
- Individuella strävansmål för barnet
Individuella utvärderingsbara strävansmål som beskriver en önskad utveckling hos barnet
- Konkreta anpassningar kopplade till målen
Kortfattade beskrivningar vilka anpassningar förskolan ska arbeta med. Ska utgå från barnets förmågor, erfarenheter och intresse.
Anpassningar på gruppnivå
Exempel på anpassningar på gruppnivå är: förändra arbetssätt, se över lärmiljön, gruppstärkande aktiviteter.
Anpassningar på individnivå
Exempel på anpassningar på individnivå är: Fast plats vid måltider, bildschema, anpassade hjälpmedel, tecken som stöd, bemötande, nya strategier.
Ansvarig
Innehålla en tydlig ansvarsfördelning: vem gör vad? Det är möjligt att fler personer eller hela arbetslaget är ansvariga för att anpassningarna genomförs.
- Datum för uppföljning

4. Uppföljning av anpassningar kopplat till målen i handlingsplanen

För att skriftligt dokumentera uppföljningen använd blankett ”Uppföljning av anpassningar kopplat till målen i handlingsplanen”.

Uppföljning är en kontroll av att beslutade anpassningar visar på en progression i barnets utveckling. Den första uppföljningen bör göras efter 4-6 veckor och sedan kontinuerligt.

5. Utvärdering av handlingsplanen steg 1 och steg 2

För att skriftligt dokumentera utvärderingen använd blankett ”Utvärdering av handlingsplanen, steg 1”.

Utvärderingen ska ske i två steg.

Steg 1: utvärdering av handlingsplanen i arbetslaget

Steg 2: utvärdering tillsammans med vårdnadshavarna

En utvärdering av uppsatta strävansmål och av genomförda anpassningar i handlingsplanen. Tidsintervallet för utvärdering bestäms när man skriver handlingsplanen.

Först genomförs steg 1 med arbetslaget och sedan genomförs utvärderingen med vårdnadshavarna, steg 2. I samtalet med vårdnadshavarna är underlaget det som är dokumenterat i steg 1. I dessa samtal är underlaget en och samma blankett.